

Jolanta Kępa

***„Przełomy w historii” – XVI Powszechny Zjazd
Historyków Polskich***

Komunikat

Zainteresowanie przeszłością przyciągnęło do Wrocławia w połowie września 1999 roku blisko półtora tysiąca naukowców, studentów, nauczycieli i hobbystów z całej Polski oraz krajów sąsiednich. Uczestniczyli oni w XVI Powszechnym Zjeździe Historyków Polskich. W wydarzeniu tym, o randze międzynarodowej, wzięli udział także przedstawiciele środowiska kieleckiego. Instytut Bibliotekoznawstwa i Dziennikarstwa Wyższej Szkoły Pedagogicznej reprezentowali: prof. dr hab. Urszula Jakubowska, prof. dr hab. Tomasz Mielczarek, dr Jolanta Kępa i mgr Ewa Pawelec.

Zgodnie z tradycją, sięgającą 1880 roku, Polskie Towarzystwo Historyczne wspólnie z Komitetem Nauk Historycznych Polskiej Akademii Nauk zwołało w dniach 15–18 września 1999 roku Powszechny Zjazd Historyków Polskich pod hasłem „Przełomy w historii”. Zjazd odbywał się we Wrocławiu, mieście, które zapoczątkowało tej rangi spotkania historyków po II wojnie światowej. Tam bowiem miał miejsce w 1948 roku VII Zjazd. Wrocław symbolizował wówczas ciągłość polskiej nauki historycznej, dla organizacji której tak wielkie znaczenie miało środowisko lwowskie, Uniwersytet Jana Kazimierza, z którym związane były korzenie i tradycje Polskiego Towarzystwa Historycznego – napisali organizatorzy we wstępie do informatora zjazdu.

Kontynuacją tradycji, tym razem z 1925 roku, był także honorowy patronat Prezydenta Rzeczypospolitej. Aleksander Kwaśniewski nie tylko dokonał uroczystego otwarcia Zjazdu, ale towarzyszył historykom przez cały dzień, uczestnicząc m.in. w nadaniu doktoratu honoris causa prof. dr. hab. Gerardowi Labudzie oraz w dyskusji panelowej pod hasłem „Miejsce Polski w dziejach Europy i świata w okresie drugiego tysiąclecia”.

Nadchodzące nowe tysiąclecie skłoniło środowisko historyków do podjęcia prób oceny drogi dziejowej Polski i Polaków w mijającym okresie oraz dorobku i niedostatków polskiej nauki historycznej. Szczególną uwagę poświęcono przeszłości Wrocławia i Śląska. XVI Powszechny Zjazd Historyków Polskich dokonał nie tylko przeglądu polskiej nauki historycznej, rozliczył się z pokrętną, pełną meandrów, przeszłością, ale i określił zadania, odpowiedział na wyzwania, jakie przed historykami polskimi w całym nurcie historii powszechnej stawia najbliższa i dalsza przyszłość.

Uczestnicy zjazdu obradowali w 31 sekcjach wyodrębnionych chronologicznie ze względu na okres, którym się zajmowali, tj. począwszy od starożytności, przez średniowiecze, dzieje nowożytne, najnowsze aż po współczesność, a także w sekcjach tematycznych. Przedstawiciele Instytutu Bibliotekoznawstwa i Dziennikarstwa wzięli czynny udział w obradach sekcji XXIX – „Przemiany w prasie polskiej w latach 1945–1989”. Obradom przewodniczyła prof. dr hab. Urszula Jakubowska.

Wprowadzenie do zagadnień określonych ogólnie przemianami w prasie polskiej okresu powojennego stanowił referat prof. dr. hab. Jerzego Myślińskiego pt. „Odkrywanie świata – media lat sześćdziesiątych”. Autorka drugiego w kolejności referatu, prof. dr hab. Urszula Jakubowska, omawiała następne dziesięciolecie, nadając swemu wystąpieniu tytuł „Druga próba legitymizacji władzy – prasa początku lat siedemdziesiątych”. Ta sama dekada, analizowana jednak z innego punktu widzenia, stała się przedmiotem referatu mgr. Marka Jastrzębskiego. Autor zajął się „Prasą drugiego obiegu w drugiej połowie lat siedemdziesiątych”.

Determinantom przemian w prasie polskiej poświęcił wystąpienie, zatytułowane „Od frustracji do buntu – personalne uwarunkowania przemian prasowych w PRL”, prof. dr hab. Tomasz Mielczarek. Następny prelegent, prof. dr hab. Andrzej Notkowski, przedstawił działalność koncernu wydawniczego RSW „Prasa-Książka-Ruch” w latach osiemdziesiątych i genezę jego likwidacji. Na temat prasy emigracyjnej mówił dr Rafał Habielski. Ostatnie wystąpienie, dr. Szczepana Rudki, poświęcone było wrocławskiej prasie bezdebitowej lat 1972–1989.

Obradom sekcji towarzyszyła dyskusja panelowa na temat przemian w prasie po 1989 roku z udziałem prof. dr. hab. Wiesława Władyki oraz redaktorów Mariusza Urbanka z „Odry”, Ernesta Skalskiego z „Gazety Wyborczej”, Mariana Turskiego z „Polityki”, Ignacego Rutkiewicza związanego z mediami wrocławskimi i TVP. Uczestnicy panelu zwracali uwagę przede wszystkim na wolność prasy, rolę dziennikarzy w nowej rzeczywistości społeczno-politycznej, uzależnienie od wydawców. Pozytywnie ocenili rozwój prasy regionalnej i lokalnej.

XVI Powszechny Zjazd Historyków Polskich trwale zapisał się w dziejach nauk historycznych, wyznaczając ich ramy na nowe tysiąclecie. Przyczynił się do wielu refleksji nad przeszłością i przyszłością także w środowiskach pozanaukowych, w gronie polityków najwyższego szczebla, władz świeckich i kościelnych, działaczy samorządowych, dziennikarzy. Był znakomitą lekcją historii dla młodzieży.